

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Federalni zavod za statistiku

IZVJEŠĆE O KVALITETU

Struktura poslovne

2022

FEDERALNI
ZAVOD ZA
STATISTIKU

BOSNA HERCEGOVINA
FEDERACIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, 2022

Sadržaj

1	STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI	5
1.1	NAMJENA ISTRAŽIVANJA.....	5
1.2	PRAVNI OSNOV I ODGOVORNOST STATISTIČKIH INSTITUCIJA	5
1.3	KORIŠTENE KLASIFIKACIJE	5
1.4	IZVJEŠTAJNA JEDINICA	5
1.5	STATISTIČKA JEDINICA POSMATRANJA	5
1.6	POKRIVENOST I OBUHVAT	5
1.7	STATISTIČKI KONCEPTI I DEFINICIJE	5
2	RELEVANTNOST	7
2.1	KORISNICI PODATAKA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA	7
2.1.1	<i>Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja.....</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Procjena korisničkih potreba</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika</i>	<i>7</i>
2.2	KOMPLETNOST PODATAKA	7
2.2.1	<i>Stopa kompletnosti podataka (R1).....</i>	<i>7</i>
3	TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE	8
3.1	GREŠKA UZORKOVANJA	8
3.1.1	<i>Greška uzorkovanja (A1)</i>	<i>8</i>
3.1.2	<i>Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja</i>	<i>8</i>
3.2	NEUZORAČKE GREŠKE	8
3.2.1	<i>Neuzoračke greške - Greške obuhvata.....</i>	<i>8</i>
3.2.1.1	<i>Stopa prekomjernog obuhvata (A2).....</i>	<i>8</i>
3.2.1.2	<i>Udio zajedničkih jedinica (A3).....</i>	<i>8</i>
3.2.1.3	<i>Greška nedovoljnog obuhvata</i>	<i>8</i>
3.2.1.4	<i>Mjere za smanjenje grešaka obuhvata</i>	<i>8</i>
3.2.2	<i>Neuzoračke greške - Greške mjerenja.....</i>	<i>8</i>
3.2.2.1	<i>Razlozi za nastanak grešaka mjerenja</i>	<i>8</i>
3.2.2.2	<i>Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja</i>	<i>9</i>
3.2.3	<i>Neuzoračke greške – Greške neodgovora.....</i>	<i>9</i>
3.2.3.1	<i>Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4).....</i>	<i>9</i>
3.2.3.2	<i>Stopa neodgovora varijable (A5)</i>	<i>9</i>
3.2.3.3	<i>Postupci u slučaju neodgovora</i>	<i>9</i>
3.2.3.4	<i>Postupci za smanjenje stope neodgovora</i>	<i>9</i>
3.2.4	<i>Imputacije.....</i>	<i>9</i>
3.2.4.1	<i>Stopa imputiranih podataka (A7)</i>	<i>9</i>
3.2.5	<i>Revizije.....</i>	<i>9</i>
3.2.5.1	<i>Prosječna veličina revizije podataka (A6)</i>	<i>9</i>
4	PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE	10
4.1	PRAVOVREMENOST OBJAVE	10
4.1.1	<i>Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1).....</i>	<i>10</i>
4.1.2	<i>Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)</i>	<i>10</i>
4.2	TAČNOST OBJAVE.....	10
4.2.1	<i>Tačnost objave (TP3).....</i>	<i>10</i>
4.3	RAZLOZI ZA VEĆA KAŠNJENJA I MJERE ZA POBOLJŠANJE PRAVOVREMENOSTI I TAČNOSTI OBJAVE	10

5	USKLAĐENOST I UPOREDIVOST	11
5.1	USKLAĐENOST	11
5.1.1	<i>Skladnost izvora podataka (CH1)</i>	11
5.1.2	<i>Razlozi za veća odstupanja</i>	11
5.2	UPOREDIVOST.....	11
5.2.1	<i>Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)</i>	11
5.2.2	<i>Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2).....</i>	11
5.2.3	<i>Prekidi u vremenskim serijama</i>	11
5.3	GEOGRAFSKA UPOREDIVOST	11
5.3.1	<i>Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema</i>	11
6	DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT.....	12
6.1	SAOPĆENJA U KOJIMA SE OBJAVLJUJU PODACI	12
6.2	PUBLIKACIJE U KOJIMA SE OBJAVLJUJU PODACI	12
6.3	ON – LINE BAZA PODATAKA	12
6.4	PRISTUP MIKROPODACIMA	12
6.5	DOSTUPNOST METODOLOŠKE DOKUMENTACIJE.....	12
6.6	MJERE ZA POBOLJŠANJE RAZUMLJIVOSTI DISEMINIRANIH REZULTATA.....	12
6.7	KORIŠTENJE (KONSULTOVANJE) SETOVA PODATAKA (AC1).....	12
6.8	META PODACI KONSULTACIJE (AC2).....	12
6.9	STOPA KOMPLETNOSTI META PODATAKA (AC3).....	12
7	TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA.....	13
7.1	TROŠKOVI PROVOĐENJA STATISTIČKOG ISTRAŽIVANJA.....	13
7.2	OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA.....	13
7.3	MJERE ZA SMANJIVANJE TROŠKOVA I OPTEREĆENOSTI	13
8	POVJERLJIVOST	14
8.1	POVJERLJIVOST – POLITIKA.....	14
8.2	POVJERLJIVOST – POSTUPANJE SA PODACIMA	14
9	STATISTIČKA OBRADA	15
9.1	IZVOR PODATAKA.....	15
9.2	UČESTALOST PRIKUPLJANJA PODATAKA.....	15
9.3	PRIKUPLJANJE PODATAKA	15
9.4	VALIDACIJA PODATAKA.....	15
9.5	KOMPILACIJA PODATAKA	15
9.6	PRILAGODAVANJA.....	16
9.6.1	<i>Sezonsko prilagođavanje</i>	16

1 STATISTIČKI PROCES I NJEGOVI REZULTATI

1.1 Namjena istraživanja

Cilj strukturnih poslovnih statistika (SPS) je praćenje poslovanja tržišnih proizvođača i osiguravanje podataka u skladu s evropskim standardima. Podaci strukturnih poslovnih statistika se koriste za analizu strukture poslovnih subjekata po djelatnostima (vrijednost proizvodnje, dodana vrijednost, zaposlenost itd.), analizu faktora korištenih u procesu proizvodnje (broj zaposlenih, sredstva zaposlenih, investicije itd.), analizu nacionalnog i regionalnog razvoja. Također, podaci strukturnih poslovnih statistika predstavljaju značajan input za obračun pondera za izračunavanje indeksa u kratkoročnim statistikama.

1.2 Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija

Istraživanje strukturnih poslovnih statistika se provodi na osnovu Zakona o statistici u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/03 i 9/09), Program provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za period 2021. – 2024. godine („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/22), i Plana provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za 2022. godinu („Službene novine Federacije BiH“ br. 98/19 i 32/20).

1.3 Korištene klasifikacije

Pokazatelji strukturnih poslovnih statistika iskazuju se prema Klasifikaciji djelatnosti - KD BiH 2010 koja je u potpunosti usklađena sa EU klasifikacijom djelatnosti NACE Rev.2.

1.4 Izveštajna jedinica

Izveštajne jedinice su poslovni subjekti koji se bave tržišnom proizvodnjom registrovani u djelatnostima od B do N (izuzev K), P, Q, R i S po KD BiH 2010.

1.5 Statistička jedinica posmatranja

Jedinice posmatranja su aktivna preduzeća i preduzetnici iz nefinansijske poslovne ekonomije.

1.6 Pokrivenost i obuhvat

Obuhvaćena su aktivna tržišna preduzeća i preduzetnici iz Statističkog poslovnog registra (SPR-a) koji su, prema glavnoj djelatnosti, svrstani u slijedeća područja djelatnosti:

B – Vađenje ruda i kamena, **C** – Prerađivačka industrija, **D** – Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija, **E** – Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, upravljanje otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša, **F** - Građevinarstvo, **G** – Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala, **H** – Prijevoz i skladištenje, **I** – Djelatnosti pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (Hotelijerstvo i Ugostiteljstvo), **J** – Informacije i komunikacije, **L** – Poslovanje nekretninama, **M** – Stručne, naučne i tehničke djelatnosti, **N** – Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti, **P** – Obrazovanje (privatni sektor), **Q** – Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne zaštite (privatni sektor), **R** – Umjetnost, rekreacija i zabava (privatni sektor) i **S** – Ostale uslužne djelatnosti, osim 94 – Djelatnosti članskih organizacija.

1.7 Statistički koncepti i definicije

Koncepti i definicije koji se primjenjuju u strukturnim poslovnim statistikama u potpunosti su usklađeni su s konceptima i definicijama koji se primjenjuju u EU, Uredba br. 295/08 i Uredbama za implementaciju br. 250/2009, 251/2009 i 275/2010.

Broj preduzeća obuhvata sva preduzeća koja se bave tržišnom proizvodnjom i koja su registrovana u Statističkom poslovnom registru u populaciju koja je predmet posmatranja. Uključuju se samo aktivne jedinice, preduzeća koja su ostvarila promet ili imaju zaposlene u bilo kojem vremenskom periodu tokom referentne godine. Isključuju se sva privremeno neaktivna (mirujuća) ili stvarno neaktivna preduzeća.

Broj preduzetnika obuhvata sve aktivne preduzetnike koji se bave tržišnom proizvodnjom i koji su registrovani u Statističkom poslovnom registru tj. preduzetnici koji su imali podatak o zaposlenim na osnovu podataka iz Jedinstvenog sistema registracije, kontrole i naplate doprinosa.

Broj zaposlenih osoba se definiše kao ukupan broj osoba koje rade u jedinici posmatranja (uključujući vlasnike koji rade, partnere koji redovno rade u jedinici, i neplaćene članove porodice koji redovno rade u jedinici), kao i osobe koje rade izvan jedinice kojoj pripadaju i koja ih plaća (npr. trgovački predstavnici, dostavljači, timovi za popravke i održavanje).

Promet obuhvata obračunate prihode od prodaje proizvoda, roba i usluga od strane izvještajne jedinice trećim stranama tokom referentnog perioda. Ostvareni promet uključuje sve carine i poreze na dobra i usluge fakturisane od strane jedinice osim poreza na dodanu vrijednost (PDV) i svih poreza tog tipa.

Dodana vrijednost po troškovima proizvodnih faktora je bruto dohodak iz poslovnih aktivnosti nakon njegovog prilagođavanja za operativne subvencije i indirektno poreze.

Troškovi zaposlenika su ukupne nadoknade, u novcu ili naturi, plaćene od strane poslodavca zaposleniku (redovnim ili privremenim zaposlenicima, kao i radnicima koji rade kod kuće) u zamjenu za izvršeni rad od strane zaposlenika tokom referentnog perioda.

2 RELEVANTNOST

2.1 Korisnici podataka statističkog istraživanja

Rezultati SPS istraživanja se objavljuju na godišnjem nivou. Saopćenja su korisnicima dostupna na web stranici Federalnog zavoda za statistiku, link: <http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/saopcenja-strukture-poslovne-statistike/>, u PDF formatu, kao i u MS excel formatu i to prema unaprijed utvrđenom Kalendaru objavljivanja statističkih podataka. Princip je da svi korisnici imaju jednak pristup statističkim podacima.

2.1.1 Ključni korisnici podataka iz statističkog istraživanja

Ključni korisnici podataka strukturnih poslovnih statistika su:

Interni korisnici: Statistički poslovni registar, kratkoročne poslovne statistike.

Vanjski korisnici: Eurostat, ministarstva i organi uprave, istraživači, novinari, poslovni subjekti i međunarodne institucije.

2.1.2 Procjena korisničkih potreba

Analiza procjene korisničkih potreba nije urađena.

2.1.3 Mjerenje percepcije i zadovoljstva korisnika

Zadovoljstvo korisnika podataka se analizira putem Ankete o zadovoljstvu korisnika čiji je cilj dobijanje informacija o zadovoljstvu korisnika kvalitetom proizvoda i usluge, te sagledavanju potreba korisnika. Rezultati iste dostupni na web stranici FZS <http://fzs.ba/wp-content/uploads/2021/07/Istra%C5%BEivanje-o-zadovoljstvu-korisnika-2021-rezultati-bosanski.pdf>

Zadovoljstvo korisnika uglavnom se prati preko njihovih zahtjeva za podacima određene vrste i na osnovu učestalosti istovrsnih zahtjeva za određenim podacima, odlučuje se o objavi ovih podataka, ukoliko se to ocijeni opravdanim.

2.2 Kompletnost podataka

2.2.1 Stopa kompletnosti podataka (R1)

Stopa kompletnosti podataka strukturnih poslovnih statistika iznosi 100%. Podaci dobijeni strukturnim poslovnim statistikama omogućavaju izračunavanje svih varijabli koje se zahtjevaju EU Regulativom 295/2008 za Aneксе I do IV.

3 TAČNOST I POUZDANOST PROCJENE

3.1 Greška uzorkovanja

Nije primjenljivo. Strukturnim poslovnim statistikama obuhvaćena je cijela populacija aktivnih preduzeća i preduzetnika.

3.1.1 Greška uzorkovanja (A1)

Nije primjenljivo.

3.1.2 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Nije primjenljivo.

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Neuzoračke greške - Greške obuhvata

Greška obuhvata nastaje zbog razlika između populacije koja je obuhvaćena okvirom i ciljne populacije.

3.2.1.1 Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Stopa prekomjernog obuhvata se javlja u situaciji kada su u okvir uključena preduzeća koja prema metodologiji nisu predmet posmatranja strukturnih poslovnih statistika. Okvir strukturnih poslovnih statistika se bazira na Statističkom poslovnom registru koji sadrži podatke o pretežnoj djelatnosti za referentnu godinu, tako da je ova pojava rijetka. Sa aspekta aktivnosti preduzeća, greške obuhvata se pojavljuju ako se istraživanjem obuhvate preduzeća za koja se naknadno utvrdi da nisu bila aktivna. Nije bilo slučajeva da je neko preduzeće mirujuće, neaktivno, u stečaju ili likvidaciji, a da je uključeno u okvir za strukturne poslovne statistike.

3.2.1.2 Udio zajedničkih jedinica (A3)

Za proizvodnju strukturnih poslovnih statistika, kombinuju se podaci iz tri izvora: statističko istraživanje za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, administrativni i drugi izvori za ostala preduzeća te procjena podataka za preduzetnike. S obzirom da Zavod još uvijek nije dobio pristup administrativnom izvoru podataka tj. bazi Finansijsko - informatičke agencije, za poslovne subjekte sa manje od 20 zaposlenih privremeno se koriste raspoloživi statistički podaci. Podaci za svaku jedinicu su dobijeni samo na osnovu jednog izvora tj. ne postoje zajedničke jedinice koje su uključene u više izvora.

3.2.1.3 Greška nedovoljnog obuhvata

Nedovoljni obuhvat javlja se u slučajevima, kada jedinica nije uključena u okvir iako po metodologiji pripada okviru za strukturne poslovne statistike. Analiza greške nedovoljnog obuhvata nije urađena.

3.2.1.4 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Trenutne mjere na smanjenju grešaka obuhvata su redovno dostavljanje povratnih informacija iz istraživanja Statističkom poslovnom registru s ciljem ažuriranja šifre djelatnosti, statusa aktivnosti i drugih bitnih informacija o poslovnim subjektima.

3.2.2 Neuzoračke greške - Greške mjerenja

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, tačnost i logičnost podataka na nivou osnovnog subjekta. Podaci dobijeni iz statističkog aneksa se takođe kontrolišu putem logičnih i računskih kontrola.

3.2.2.1 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi za nastanak grešaka mjerenja su:

- Nedovoljna stručnost osobe koja popunjava upitnik;
- Osoba, koja popunjava upitnik, nije dovoljno pažljivo pročitala uputstvo za ispunjavanje;
- Slučajne greške prilikom upisavanja podataka.

3.2.2.2 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Najznačajniji instrument za smanjenje grešaka na podacima koji dolaze iz istraživanja su precizna i razumljiva metodološka objašnjenja. Iz tog razloga, svakoj izvještajnoj jedinici uz upitnik se šalje Uputstvo za popunjavanje koje detaljno opisuje način popunjavanja statističkog izvještaja. Kroz komunikaciju s izvještajnim jedinicama daju se dodatna objašnjenja i time se sprječava ponavljanje određene greške ubuduće.

3.2.3 Neuzoračke greške – Greške neodgovora

3.2.3.1 Stopa neodgovora izvještajne jedinice (A4)

Stopa neodgovora izvještajnih jedinica koje se odnose na preduzeća sa 20 i više zaposlenih iznosi 9,9 %. Tokom obrade podataka, ova stopa se koriguje tako što se za preduzeća koja su bila u obuhvatu, a nisu odgovorila, podaci preuzimaju iz drugih statističkih izvora.

3.2.3.2 Stopa neodgovora varijable (A5)

Ne raspolaže se informacijama koje omogućavaju izračunavanje ove stope.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

Ukoliko nedostaju odgovori na pojedina pitanja za izvještajne jedinice koje su uključene u istraživanje, uspostavlja se ponovni kontakt s izvještajnom jedinicom i po potrebi dopunjavaju nedostajuće vrijednosti. Ukoliko se ne uspostavi kontakt sa izvještajnom jedinicom, podaci se koriguju na osnovu podataka iz prethodne godine ili drugih statističkih istraživanja. U slučaju da nedostaje kompletan izvještaj, podaci se preuzimaju iz drugih statističkih izvora. Na podacima koji dolaze iz drugih izvora vrši se editovanje podataka.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Da bi se smanjila stopa neodgovora za dio preduzeća koja dolaze iz istraživanja, preduzeća se kontaktiraju telefonskim putem, vrši se ponovno slanje obrasca putem elektronske pošte.

3.2.4 Imputacije

3.2.4.1 Stopa imputiranih podataka (A7)

Ne raspolaže se informacijama koje omogućavaju izračunavanje ove stope.

3.2.5 Revizije

3.2.5.1 Prosječna veličina revizije podataka (A6)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se objavljuju dva puta godišnje i to u vidu preliminarnih i konačnih podataka.

4 PRAVOVREMENOST I TAČNOST OBJAVE

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pravovremenost objave prvih rezultata (TP1)

Referentni period	01.01-31.12.2021.
Datum objave preliminarnih rezultata	31.10.2022.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 10

Pravovremenost objave preliminarnih rezultata iznosi T+10 mjeseci

4.1.2 Pravovremenost objave konačnih rezultata (TP2)

Referentni period	01.01-31.12.2021.
Datum objave konačnih rezultata	30.12.2022.
Vremenski razmak (broj mjeseci)	T + 12

Pravovremenost objave konačnih rezultata iznosi T+12 mjeseci.

4.2 Tačnost objave

4.2.1 Tačnost objave (TP3)

Ovaj indikator se računa i prikazuje na dva načina - odnosno sa aspekta primjene za proizvođače statistika ili za korisnike statistika.

Indikator za proizvođače statistike

Referentni period	01.01-31.12.2021.
Najavljeni datum objave	30.12.2022.
Stvarni datum objave	30.12.2022.
Vremenski razmak (dana)	T+0

Stopa tačnosti objave podataka iznosi 100%

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i tačnosti objave

Nije bilo kašnjenja u objavljivanju rezultata, podaci su objavljeni u predviđenim rokovima.

5 USKLAĐENOST I UPOREDIVOST

5.1 Usklađenost

5.1.1 Skladnost izvora podataka (CH1)

Podaci strukturnih poslovnih statistika se porede sa podacima iz drugih statistika, kao što su podaci iz nacionalnih računa, PRODCOM statistike, statistike zaposlenosti itd.

5.1.2 Razlozi za veća odstupanja

Potpuna uporedivost nije moguća zbog različitih definicija pojedinih varijabli, dodana vrijednost po cijenama faktora u SPS-u a u nacionalnim računima po baznim cijenama, različitog obuhvata djelatnosti (SPS obuhvata tržišne proizvođače), uključivanje sive ekonomije i prilagođavanje za potrebe nacionalnih računa, različitih izvora podataka.

5.2 Uporedivost

5.2.1 Nepodudarnost uporedivih statistika (CC1)

Ovaj indikator nije primjenjiv u strukturnim poslovnim statistikama.

5.2.2 Dužina uporedivih vremenskih serija (CC2)

Strukturne poslovne statistike za FBiH se redovno proizvode od 2010. godine. Obuhvat je proširen 2012. godine na sva područja nefinansijske poslovne ekonomije. Od 2014. referentne godine podaci za preduzetnike su uključeni u strukturne varijable i indikatore. Metod proizvodnje SPS je promijenjen za referentnu 2017. godinu i proširen je obuhvat na privatna preduzeća i preduzetnike iz područja R „Umjetnost, zabava i rekreacija“. Dužina uporedivih vremenskih serija iznosi 5 godina.

$$CC2 = (2021. \text{ godina} - 2017. \text{ godina}) + 1$$

$$CC2 = 5 \text{ godine}$$

5.2.3 Prekidi u vremenskim serijama

Podaci strukturnih poslovnih statistika nisu uporedivi tokom godina zbog proširavanja obuhvata djelatnosti, uključivanja preduzetnika i promjene metoda proizvodnje podataka. Podaci za 2012. i 2013. godinu nisu uporedivi sa podacima za 2010. i 2011. godinu zbog razlike u obuhvatu djelatnosti. Prekid u vremenskim serijama se dogodio 2014. godine uključivanjem preduzetnika i 2017. godine kada je promijenjen metod proizvodnje podataka i proširen obuhvat na područje djelatnosti R.

5.3 Geografska uporedivost

5.3.1 Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Strukturne poslovne statistike za Bosnu i Hercegovinu (entitetski zavodi i agencija za statistiku) se proizvode uz primjenu iste metodologije, definicija varijabli i indikatora koje su usklađene sa EU što stvara mogućnost poredjenja SPS podataka sa drugim zemljama.

6 DOSTUPNOST I RAZUMLJIVOST, DISIMINACIJSKI FORMAT

6.1 Saopćenja u kojima se objavljuju podaci

Preliminarni i konačni rezultati strukturnih poslovnih statistika se objavljuju u godišnjem saopćenju koje je dostupno na internet stranici Federalnog zavoda za statistiku FBiH www.fzs.ba pod nazivom Strukturne poslovne statistike – preliminarni rezultati i konačni rezultati za 2021. godinu (<http://fzs.ba/index.php/publikacije/saopcenjapriopcenja/saopcenja-strukture-poslovne-statistike/>).

U saopćenju su prikazani osnovni rezultati poslovanja preduzeća, varijable i indikatori prema području KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini preduzeća. Rezultati se objavljuju u tabelama i grafikonima iskazani u apsolutnim vrijednostima, stopama i strukturama.

6.2 Publikacije u kojima se objavljuju podaci

Konačni rezultati strukturnih poslovnih statistika - preduzeća i poduzetnici se objavljuju u Godišnjaku koji je dostupan na internet stranici Federalnog zavoda za statistiku FBiH www.fzs.ba pod nazivom „Statistički godišnjak/ljetopis FBiH“ - <http://fzs.ba/index.php/publikacije/statisticki-godisnjaciljetopisi/>.

U godišnjaku su prikazani osnovni rezultati poslovanja preduzeća i preduzetnika, varijable i indikatori prema području i oblasti KD BiH 2010 (NACE Rev. 2) i prema veličini preduzeća i preduzetnika. Rezultati se objavljuju u tabelama i grafikonima iskazani u apsolutnim vrijednostima.

6.3 On – line baza podataka

Nije dostupna on-line baza podataka.

6.4 Pristup mikropodacima

Nisu dostupni mikropodaci.

6.5 Dostupnost metodološke dokumentacije

Metodološka objašnjenja kao i definicije varijabli i indikatora su sastavni dio saopštenja. Detaljnije informacije o strukturnim poslovnim statistikama se mogu naći u metodološkom dokumentu koji je dostupan na stranici Federalnog zavoda za statistiku na sljedećem linku: <http://fzs.ba/index.php/klasifikacije-i-metodologije/english-metodologije/strukturne-poslovne-statistike/>.

6.6 Mjere za poboljšanje razumljivosti diseminiranih rezultata

Podaci su jasno prikazani.

6.7 Korištenje (konsultovanje) setova podataka (AC1)

Ne raspoložemo podacima.

6.8 Meta podaci konsultacije (AC2)

Meta podaci su u procesu izrade, tako da se ovaj indikator ne može izračunati.

6.9 Stopa kompletnosti meta podataka (AC3)

Od ukupnog broja tj. od 85 meta data elemenata sadržanih u SIMS (Single Integrated Metadata Structure) za strukturno poslovne statistike osigurano je 70 elemenata. Stopa kompletnosti metapodataka (AC3) iznosi 82,4%.

7 TROŠKOVI ISTRAŽIVANJA I OPTEREĆENOST DAVALACA PODATAKA

7.1 Troškovi provođenja statističkog istraživanja

Nije urađen finansijski obračun troškova za provođenje ovog statističkog istraživanja.

7.2 Opterećenost davalaca podataka

Broj izvještajnih jedinica koje su ispunile obrazac	2.298
Vrijeme potrebno za popunjavanje jednog obrasca (sati)	1,0 h
Ukupno upotrebljeno vrijeme (sati)	2298 h

7.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

U cilju racionalizacije proizvodnje strukturnih poslovnih statistika i smanjenja opterećenosti izvještajnih jedinica, od 2017. godine koriste se dostupni administrativni i drugi izvori podataka za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih. S obzirom da Zavod nije dobio pristup administrativnom izvoru podataka tj. bazi Finansijsko - informatičke agencije za referentnu 2021., za poslovne subjekte sa manje od 20 zaposlenih privremeno su se koristiti raspoloživi statistički podaci (Statistički aneks godišnjeg računovodstvenog izvještaja).

Promjena metoda proizvodnje je dovela do smanjivanja troškova proizvodnje kao i opterećenosti izvještajnih jedinica.

8 POVJERLJIVOST

8.1 Povjerljivost – politika

Povjerljivost statističkih podataka je regulisana i zahtijevana Zakonom o statistici Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“ broj 63/03 i 9/09), i to u dijelu V – Upotreba, povjerljivost i zaštita podataka. Upotreba, povjerljivost i zaštita podataka utvrđena je čl. od 36. do 42. Zakona o statistici u Federaciji BiH.

Tako se u članu 37. Zakona o statistici u Federaciji BiH navodi da "Tokom prikupljanja, obrade i distribucije statističkih podataka Federalni zavod i drugi zakonom ovlašteni organi i ustanove, poduzet će sve neophodne mjere organizacione, regulatorne, upravne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja u druge a ne u statističke svrhe", a u članu 38. istog Zakona se kaže "Lica koja imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon prestanka radnog odnosa".

Federalni zavod za statistiku distribuira statistike u skladu sa statističkim načelima Kodeksa prakse Evropske statistike, a posebno s načelom statističke povjerljivosti.

8.2 Povjerljivost – postupanje sa podacima

Podaci se objavljuju na agregiranom nivou. Individualni podaci predstavljaju službenu tajnu. Na osnovu člana 39. „U svrhe obavljanja naučnoistraživačke djelatnosti, Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike mogu, na osnovu pisanog zahtjeva, davati individualne podatke, bez da se iz tih podataka može direktno ili indirektno prepoznati individualna izvještajna jedinica. O korištenju statističkih podataka iz stava 1. ovog člana sklapa se poseban ugovor na osnovu kojeg se korisnik obavezuje, pod materijalnom i krivičnom odgovornošću, da će statističke podatke koristiti samo u svrhu koja je navedena u zahtjevu, da ih neće dati na uvid i korištenje neovlaštenim licima te da će ih nakon upotrebe uništiti. Federalni zavod i ovlašteni organi za poslove statistike vode evidenciju o korisnicima iz stava 2. ovog člana i svrsi za koju su statistički podaci dati na raspolaganje.“ Na osnovu člana 41. Zakona „Dostavljanje podataka između Federalnog zavoda i Agencije ne podliježe ograničenjima u vezi s povjerljivošću podataka ukoliko je taj proces neophodan za izradu, unapređenje i kvalitet koji statistički podaci za Bosnu i Hercegovinu moraju zadovoljiti.“

9 STATISTIČKA OBRADA

9.1 Izvor podataka

Strukturni pokazatelji poslovanja preduzeća i preduzetnika su rezultat kombinacije više izvora podataka i to: istraživanje za preduzeća sa 20 i više zaposlenih, a za ostala preduzeća podaci su preuzeti iz Statističkog aneksa godišnjeg računovodstvenog izvještaja. Podaci za preduzetnike se procjenjuju. Podaci se obrađuju za 20 827 preduzeća i 28 165 preduzetnika.

9.2 Učestalost prikupljanja podataka

Podaci strukturnih poslovnih statistika se prikupljaju u godišnjoj periodici.

9.3 Prikupljanje podataka

Za preduzeća sa 20 i više zaposlenih podaci se prikupljaju izvještajnom metodom, putem obrazca „Godišnje strukturno poslovno statističko istraživanje za preduzeća“. Za svaki Aneks (I-IV) EU Regulative 295/2008 kreiran je detaljni upitnik za preduzeća sa 20 i više zaposlenih. U godišnjem istraživanju za strukturne poslovne statistike koriste se četiri glavna upitnika. Osim glavnih upitnika, kreirani su i dopunski upitnici za područje industrije i građevinarstva putem kojih se prikupljaju podaci za jedinice po vrsti djelatnosti. Izvor podataka u FBIH iz kojeg se preuzimaju podaci za preduzeća sa manje od 20 zaposlenih i to za potrebe izračuna SPS varijabli je:

- Statistički aneks godišnjeg računovodstvenog izvještaja (isti se privremeno koristio do postizanja sporazuma i dogovora o načinu preuzimanju podataka između FIA-e i Federalnog zavoda za statistiku).

Istraživanje provodi Federalni zavod za statistiku preko devet kantonalnih službi za statistiku i Zavoda za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo. Izveštaj se popunjava u dva primjerka, od kojih jedan ostaje izvještajnoj jedinici, a drugi primjerak se dostavlja nadležnoj statističkoj Službi Federalnog zavoda za statistiku za područje kantona gdje posluje izvještajna jedinica, do 15.05. tekuće godine.

9.4 Validacija podataka

U aplikaciju za unos podataka iz istraživanja ugrađen je set kontrola kojima se provjerava kompletnost, točnost i logičnost podataka na nivou osnovnog subjekta. Greške se koriguju kontaktom sa izvještajnom jedinicom ili koristeći neki drugi izvor.

Nakon toga se obavlja statistička analiza varijabli i indikatora kroz koju se utvrđuju ekstremne vrijednosti (vanjske vrijednosti) koje se listaju i provjeravaju.

Za utvrđivanje outliera koriste se sljedeći indikatori: promet po zaposlenoj osobi, dodana vrijednost po zaposlenoj osobi, troškovi rada po zaposleniku, učešće bruto operativnog viška u prometu i učešće dodane vrijednosti u vrijednosti proizvodnje. Administrativni i drugi podaci se kontrolišu putem logičkih i računskih kontrola. Nakon toga se vrši editovanje podataka.

9.5 Kompilacija podataka

Varijable za preduzeća sa 20 i više zaposlenih izračunate su na osnovu podataka prikupljenih SPS istraživanjem, a za ostala preduzeća su izračunate na osnovu podataka drugih statističkih izvora. Primijenjene su posebne formule za izračun SPS varijabli zavisno od izvora podataka.

Varijable o investicijama za sva preduzeća su izračunate na osnovu podataka iz istraživanja „Godišnji izvještaj o investicijama“.

Varijable za preduzetnike su procijenjene na osnovu podataka o zaposlenosti za preduzetnike koji su uzeti iz Statističkog poslovnog registra i podataka za preduzeća koji su dobiveni na osnovu SPS istraživanja i drugih statističkih podataka.

Procjena varijabli za poduzetnike je urađena metodom regresije. Korištena su dva koeficijenta i to jedan koeficijent broja zaposlenih i drugi koeficijent broja zaposlenika. Koeficijenti se računaju na nivou grane i po klasama zaposlenih. Varijable za preduzetnike su

izračunate množenjem dobijenih koeficijenata sa varijablama preduzeća na nivou grane i po klasama zaposlenih. Koeficijent broja zaposlenika se koristi za procjenu troškova zaposlenika, a za ostale varijable koristi se koeficijent broja zaposlenih.

Varijable za preduzetnike se dodaju varijablama preduzeća i na taj način se dolazi do strukturnih poslovnih pokazatelja poslovanja preduzeća i preduzetnika.

9.6 Prilagođavanja

Ne vrši se prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.

9.6.1 Sezonsko prilagođavanje

Ne primjenjuje se kalendarsko i sezonsko prilagođavanje u strukturnim poslovnim statistikama.